वहन्तं राजशार्दूल स्कन्धेनानपकारिणं। तपस्विनमतीवाथ तं मुनिप्रवरं नृप।
जितेन्द्रियं विशुद्धञ्च स्थितं कर्म्मण्यथाद्भुतं। तपसा द्योतितात्मानं स्वेष्वङ्गेषु यतं सदा।
शुभाचारं शुभकथं सुस्थितं तमलोलुपं। अक्षुद्रमनसूयञ्च दृढं मौनव्रते स्थितं। शरण्यं सर्व्वभूतानां पित्रा विनिकृतं तव। १९००
शशापाथ महातेजाः पितरं ते रुषान्वितः। ऋषेः पुत्रो महातेजा बालोऽपि स्थविरद्युतिः।
स क्षिप्रमुदकं स्पृष्ट्वा रोषादिदमुवाच च। पितरं तेऽभिसन्धाय तेजसा प्रज्वलन्निव।
अनागसि गुरौ यो मे मृतसर्पमवासृजत्। तं नागस्तक्षकः क्रुद्धस्तेजसा प्रदहिष्यति।
आशीविषस्निग्मतेजा मद्वाक्यबलचोदितः। सप्तरात्रादितः पापं पश्य मे तपसोबलं। इत्युक्त्वा प्रययौ तत्र पिता यत्रास्यसोऽभवत्। दृष्ट्वा च पितरं तस्मै तं शापं प्रत्यवेदयत्।
सचापि मुनिशार्दूलः प्रेषयामास ते पितुः। शिष्यं गौरमुखं नाम शीलवन्तं गुणान्वितं। १९०५
आचख्यौ स च विश्रान्तो राज्ञः सर्व्वमशेषतः। शप्तोऽसि मम पुत्रेण यत्तो भव महीपते।
तक्षकस्त्वां महाराज तेजसाऽसौ दहिष्यति। श्रुत्वा च तद्वचो घोरं पिता ते जनमेजय।
यत्तोऽभवत्परिक्षस्तक्षकात्पन्नगोत्तमात्। ततस्तस्मिंस्तु दिवसे सप्तमे समुपस्थिते।
राज्ञः समीपं ब्रह्मर्षिः काश्यपो गन्तुमैक्षत। तं ददर्शाथ नागेन्द्रस्तक्षकः काश्यपं तदा। तमब्रवीत्पन्नगेन्द्रः काश्यपं त्वरितं द्विजं। क्व भवांस्त्वरितो याति किञ्च कार्य्यं चिकीर्षति।
॥ काश्यप उवाच ॥ यत्र राजा कुरुश्रेष्ठः परीक्षिन्नाम वै द्विज। तक्षकेण भुजङ्गेन धक्ष्यते किल सोऽद्यवै। १९८०
गच्छाम्यहं तं त्वरितः सद्यः कर्त्तुमपज्वरं। मयाभिपन्नं तंचापि न सर्पो धर्षयिष्यति।
॥ तक्षक उवाच ॥ किमर्थं तं मया दष्टं संजीवयितुमिच्छसि। अहं स तक्षकोब्रह्मन्पश्यमे वीर्य्यमद्भुतं।
न शक्तस्त्वं मया दष्टं संजीवयितुं नृपं। इत्युक्त्वा तक्षकस्तत्र सोऽदशद्वै वनस्पतिं। सदष्टमात्रो नागेन भस्मीभूतोऽभवन्नगः।
काश्यपश्च ततो राजन्नजीवयत तं नगं।
ततस्तं लोभयामास कामं ब्रूहीति तक्षकः। स एवमुक्तस्तं प्राह काश्यपस्तक्षकं पुनः।
धनलिप्सुरहं तत्र यामीत्युक्तश्च तेन सः। तमुवाच महात्मानं तक्षकः श्लक्ष्णया गिरा। १९८५
यावद्धनं प्रार्थयसे राज्ञस्तस्मात्ततोऽधिकं। गृहाण मत्त एव त्वं संनिवर्त्तस्व चानघ।
स एवमुक्तो नागेन काश्यपो द्विपदां वरः। लब्ध्वा वित्तं निवृत्ते तक्षकाद्यावदीप्सितं।
तस्मिन्प्रतिगते विप्रे छद्मनोपेत्य तक्षकः। तं नृपं नृपतिश्रेष्ठं पितरं धार्म्मिकं तव।
प्रासादस्थं यत्तमपि दग्धवान्विषवह्निना। ततस्त्वं पुरुषव्याघ्र विजयायाभिषेचितः।
एतद्दृष्टं श्रुतं चापि यथावन्नृपसत्तम। अस्माभिर्निखिलं सर्व्वं कथितं तेऽतिदारुणं। १९९०
श्रुत्वा चैतन्नरश्रेष्ठपार्थिवस्य पराभवं। अस्यर्षेरुतङ्कस्य विधत्स्व यदनन्तरं।
॥ सौतिरुवाच ॥ एतस्मिन्नेव कालेतु स राजा जनमेजयः। उवाच मन्त्रिणः सर्व्वानिदं वाक्यमरिन्दमः।
॥ जनमेजय उवाच ॥ अथ तत्कथितं केन यद्वृत्तं तद्वनस्पतौ। आश्चर्य्यभूतं लोकस्य भस्मराशीकृतं तदा।
यद्वृत्तं जीवयामास काश्यपस्तक्षकेण वै। नूनं मन्त्रैर्हतविषो न प्रणश्येत काश्यपात्।